

CIS DE STRANDJUTTER

Hij kent het strand als geen ander. Strandjutten is zijn passie en passie is er om gedeeld te worden met anderen. Klaar om je te laten inwijden in de mysteries van de meest gekke strandvondsten?

EEN AMERIKAANSE INVASIE IF YOU CAN'T BEAT THEM, EAT THEM...

Op het strand kun je er niet naast kijken: gigantische hoeveelheden langwerpige schelpen, netjes naast elkaar in het gelid of samengespoeld tot schelpenbanken van soms wel een halve meter hoog tegenaan de hoogwaterlijn. Kinderen trappelen er graag doorheen want "wat kraakt dat lekker". Kustbewoners en toeristen noemen de lange smalle schelpen heel toepasselijk "scheermessen", "messschelpen" (zwaardscheden, mesheften) of kortweg "messen". Deze opeenhopingen van veelal dode en lege schelpen op het strand zijn stille getuigen van de massale aanwezigheid van de soort in de bodem van de aangrenzende zee.

Het is moeilijk voor te stellen maar we hebben hier met een nieuwkomer te maken. Wat nu op onze stranden ligt zijn Amerikaanse zwaardscheden, een soort die pas in 1987 voor het eerst bij ons gevonden werd en bij wetenschappers bekend staat onder de naam *Ensis directus*. Zoals de Nederlandse naam al laat uitschijnen, is dit schelpdier afkomstig van de Amerikaanse oostkust.

HET SUCCES VAN EEN OPPORTUNIST

Hoe is deze schelp in de Noordzee terecht gekomen? De opwarming van de aarde zit er voor niets tussen, want in Noord-Amerika zijn de klimatologische omstandigheden gelijkaardig aan die in NW-Europa. Vermoed wordt dat de eerste Amerikaanse zwaardschede op Europese bodem - in 1979 in de Duitse Waddenzee - hier als larve in ballastwater van een schip verzeild geraakte. Daarna ging het bijzonder snel en wist de nieuwkomer in geen tijd alle Noordzeekusten te koloniseren. Nu is het zelfs een van de meest voorkomende tweekleppigen in de ondiepe kustzone. De soort vormt er omvangrijke banken van dicht op elkaar levende dieren. We kunnen gerust van een echte invasie spreken.

Vanwaar dit succes? De Amerikaanse zwaardschede is een echte opportunist. Hij stelt niet al te veel eisen aan zijn omgeving en kan best tegen een stootje (vervuiling, beschadiging). Bovendien is het een heel snelle groeier, tot meer dan 10 cm in twee jaar. Over de gevolgen van deze introductie is nog weinig bekend, maar het lijkt erop dat in een messenbank nog weinig

anders kan leven. Ook lijkt deze exoot onze beide inheemse messschelpen, die vroeger langs de westkust veel te vinden waren, verder in zee te dringen.

IF YOU CAN'T BEAT THEM...

Zolang een messschelp veilig in de bodem zit kan haar relatief weinig gebeuren. Bij verstoring kan ze zich snel en diep (tot meer dan 50 cm!) ingraven in de zeebodem. Maar stormen woelen ze massaal los waarna ze bij miljoenen aanspoelen. Aangespoeld vormen ze een rijk gedekte tafel voor meeuwen en andere kustvogels. Platvissen eten de uit hun schelp losgekomen weke dieren, maar veel stelt deze consumptie niet voor. Vissers vangen dan soms nettenvol lege messschelpen met daartussen de uit hun schelp gespoelde rottende dieren. Niet echt een pretje...

Zo'n overvloed, dat kun je niet zomaar ongemoeid laten. Mesheften zijn ook eetbaar voor de mens. Alleen zijn ze in onze contreien als culinaire specialiteit nog niet zo bekend, in tegenstelling tot Zuid-Europa waar messschelpen een echte lekkernij vormen. Bij ons is de visserij op messschelpen, net zoals op andere tweekleppige weekdieren, vooralsnog niet toegelaten. In Nederland wordt wel op Amerikaanse zwaardscheden gevestigd, voor export naar Zuid-Europa. Maar geleidelijk aan kun je ze ook bij ons in de supermarkten en viswinkels aantreffen, netjes samengebonden, aan 13 EUR per kilogram. Inderdaad best lekker, even geblancheerd en dan lichtjes gebakken met een gefruit sjalotje, of op de grill. Je mag ze niet te lang koken want dan worden ze taai. De Amerikanen, if you can't beat them, eat them.

RVO

FN

FK

FK